

A r c h i v

for

Historie og Geographie.

Samlet og udgivet

af

J. Chr. Riise.

December.

Kjøbenhavn.

Trykt i Thieles Bogtrykkerie.

1823.

Thorwaldsen *).

Albert (Bertel) Thorwaldsen blev født i Kjøbenhavn i Aaret 1771 eller 72. Hans Forældre vare meget ubemidlede Folk. Hans Fader, en Islænder af Fødsel, var Steenhugger, og ernærede sig og sin Familie sparsomt med denne Profession. Allerede i sin tidligste Barndom fandt Albert Fornøielse i at hjælpe sin Fader ved Arbeidet, og med megen Færdighed efterlignede han saare snart de Ornamente, som hiin forfærdigede af Træ. Hans Fader, der vel ahnede, at hans Søn ikke vilde blive staaende ved det blotte Steenhuggerie, lod ham benytte den frie Underviisning i Tegning ved Academiet paa Charlottenborg. Den unge Kunstner begyndte nu, dog uden særdeles Drift, at tegne med de øvrige Elever, og uagtet han egentlig aldrig var flittig, og forstørstedelen kun studerede ved Beskuelse, udmærkede hans Lærere ham dog stedse fortrinligt. Men hans Tilbøielighed til Modelleren udvikledes snart hos ham, saa at han efterhaanden i kort Tid vandt adskillige af Academiets mindre Præmier. —

Albert voksede op uden egentlig Dannelselse, overladt til sig selv og sin lykkelige Natur. I det 17de Aar gjorde han sit første Prøvestykke for en af de mindre Priismedailler, nemlig Modelleringen af et Basrelief. Naar Eleverne skulle forfærdige et saadant Prøvestykke, blive de indeslattede i et særskilt Værelse,

---

*) Vermischte Schriften von Nicolay Fürst, Wien 1803.

hvor man ganske overlader dem til deres Genius. Thorswaldsen gik denne sin første Triumph imøde med den samme Følelse, hvormed en Forbryder vandrer til sin Død; og selv nu, i Glandsen af sin Hæder, kan han ikke uden Anstød af en comisk Skræk tænke tilbage paa, hvorledes han dengang var tilmode, og hvorledes han havde maattet styrke sit Mod til Arbeidet ved en dygtig Slurk af den nordiske Hippocrene, der for den fattige Yngling kun bestod i dansk Brændeviin. I fire Timer bragte han sit Arbeide lykkelig istand. Den opgivne Gjenstand var Heliodorus eller Kirkeranet. Udførelsen af denne Opgave lykkedes ham saa fuldkomment, at han satte sine Dommere i Forbauselse. Ikke blot den Priis, han arbeidede for, blev ham tilkjendt, men han erholdt ogsaa den store Guldbmedaille, hvormed er forbundet et Reifestipendium. Dog blev Nydelsen af dette sidste endnu forbeholdt ham indtil videre, da Professorerne ikke ansaae det for raadeligt at sende en saa ganske udannet Yngling, og i denne Alder, ud i den vide Verden, aldeles overladt til sig selv. Han erholdt altsaa for det første kun den vundne Præmie, og med Fornøielse bemærkede hans Foresatte, hvorledes han Dag for Dag gjorde større Fremstridt. Vor berømte afdøde Historiemaler Ubbildgaard fattede fortrinlig Godhed for ham, og iblandt Landets Store udmærkede sig isærdeleshed Hans Excellence Geheimeraad Christian Rewentlow, der ædelmodigen understøttede den unge Kunstners fremblomstrende Talent.

Efterat Thorswaldsen havde fuldendt adskillige heldige Arbeider i sit Hjem, reiste han endelig i sit

24de Aar (1797) til Italien med en kongelig Fregat, som var bestemt til Neapel. Undervejs var han i stor Fare, da Skibet af Storm blev drevet til Barbariets Kyster; og neppe havde han undgaaet denne Fare, førend nye Vanheld atter nødte Skibscommandeuren til at løbe ind ved Maltha; endelig naaede de Neapel. Men vor unge Kunstner, ganske ubekjendt med Verden, og fremmed i ethvert andet Sprog end sit Modersmaal, følte sig aldeles forladt i dette Kunstens og Naturens skjønne underfulde Land. Den barnlige, længselsfulde Hjemvee, der paakommer næsten enhver ung dansk Rejsende, naar han forlader sit Hjem, tillukkede hans Hjerte for ethvert Tryllerie, der frembød sig ham i dette Land, og han var saa nær ved at forsvinde, at han, dersom ikke Undseelsen havde hindret ham derfra, vilde være vendt tilbage til sit elskede Fædreland med den samme Fregat, uden at have seet Rom, Apoll af Belvedere, Laocoon og den tragiske Muse. Han blev altsaa nødt til at reise til Rom. Der vandrede han i halvandet Aar som en Drømmende omkring imellem Gudernes og Hætoernes Billeder, og formaaede ei for Beskuelsen af saamange høie Kunstværker at bringe noget af Betydenhed istand.

Dog snart adspredtes Taagen, der syntes at svæve for hans Næse og for hans indre Liv. De romerske Damer begyndte at lægge Mærke til den characteristiske skjønne og blomstrende nordiske Drømmer og at opmuntre ham. Mod Slutningen af det andet Aar af hans Ophold i Rom begyndte han endelig at modellere, at forme og igjen at tilintetgjøre. Hans berømte og lærde Landsmand, Georg Zoëga, der ahned hans

store Genie, blev snart opmærksom paa ham, og uagtet han var hans fortroligste Ven, var han tillige hans strengeste Critiker. Den unge nordiske Phidias fandt i ham en ubestikkelig Dommer, der ikke gav efter i Noget, naar han havde Grund til Dadel. "Dette vilde de Gamle ikke have gjort," vare ofte hans Ord, eller: "saaledes gif ingen ærbar Kone Klædt i Oldtiden, langt mindre en Gudinde," sagde han, da engang en Pallas, af vor Kunstners Haand, havde erholdt et Guldebæst i Klædningen, der syntes mindre decent; og Kunstneren, i Kamp med Idealet, slog Hovederne af sine Kunstværker, og tilintetgjorde Statuer, der allerede dengang vilde have gjort ham berømt.

Men Kunstkjendernes Dine vare endnu ikke hændragne paa ham, og selv da Kunstens Mesterstykke, hans Argonautfyrske Jason, var fuldendt, tildrog det sig, at Thorwaldsen i et Selskab af 30 til 40 Kunstnere, med hvilke han sædvanlig pleiede at spise til Middag, blev spurgt: "om han ikke kjendte den unge danske Kunstner, som havde frembragt denne herlige Statue!" — Saa meget arbejdede vor Kunstner i besæden Stilhed, at man ei engang vidste, at han var Skaberen af dette Værk.

En rig Hollænder, ved Navn Hope, opholdt sig dengang i Rom. Han besøgte Thorwaldsen, saae hans Jason (der endnu var i Gips), og bestilte den i Marmor. Strax efter dette Arbejde modellerede Thorwaldsen et stort Basrelief, hvortil Gjenstanden blev valgt af Iliadens første Bog, hvorledes nemlig Agamemnon ved Herolderne Talthubios og

Curvates lader Briseis bortføre fra Achilles Telt. Ogsaa dette Mesterværk tildrog sig Kjendernes Opmærksomhed. Med raske Skridt gik han nu sin Fuldbendelse i Kunsten imøde, medens hans Rygte udbredte sig mere og mere.

Dog blev denne hans modige Fremfærdigen standset noget i Aarene 1804 og 5, da han faldt i en meget betænkelig og langvarig Sygdom. Lægerne tvivlede om den unge Kunstners Helbredelse; hans Venner frygtede, at de skulde miste ham; og uden Tvivl vilde han have været tabt for Kunsten, dersom ikke det ædlestes Vennekab havde frelst ham.

Den Syge ilede til Toscana, og fandt i den danske Gesandts, Kammerherre von Schubarts Huus den Pleie og Rolighed, hvortil han saa høilig trængte. Denne ædle Mand, i Forbindelse med sin værdige Hustru, kappedes om at staae den elskede Kunstner bi og gjengive ham til Livet og til Kunsten. Deres Bestræbelser havde en saa heldig Virkning, at Thorwaldsen fra denne Tid nød en varig Sundhed.

I Aaret 1808 endelig optraadte han med to Kunstværker, der for stedse grundfæstede hans Rygte. Hans colossale Mars og hans Adonis ville gjøre Epoke i den nye Kunsthistorie. Kunstkjenderne, der geraadede i Henrykkelse ved Synet af hans Adonis, sagde: "questo da vero é un uomo divino." Iblandt disse befandt sig ogsaa den berømte Billedhugger Antonio Canova, som erklærede dette Kunstværk for Thorwaldsens skjønneste og bedst lykkede. Finalmente questa statua (sagde han) é lavorata in uno stile nobile e pure grazioso, e pieno di sentimento.

I Vinteren 1809 erholdt Thormaldsen igjen nye Bestillinger fra Danmark; thi han havde allerede tidligere sendt mange af sine Arbeider til Kjøbenhavn. Hans Majestæt Kongen af Danmark ønskede at see Indgangen til det nye Christiansborg Slot prydet med fire Basreliefs af hans Opfindelse og Arbeide, og han fuldførte dem til alle Kunstkjenderes største Tilfredshed.

Saa meget om denne sjeldne Kunstners Dannelseshistorie. — Men ikke mindre interessant end hans Kunstværker er Kunstneren selv. Han besidder sandt Genie for Musik, og spiller Guitarren med eiendommelig Aand og Færdighed. Hans Dom over Musik og Poesie er stedse lige saa sand som hans Følelse. Hans Selvfab er lige saa tilrækkende som behageligt; thi Følelse og Sands for det Passende er uddannet hos ham i en saa høi Grad, at man skulde troe, han var bleven opdragen i de fineste Cirkler. Hans Vittighed er træffende og skarp; hans Dom over Kunstværker er streng, som den maa være hos en Kunstner, der har det høieste Maal for Øie.

At denne Kunstners store Fortjenester erkjendes i hans Fædreland, der medrette kan være stolt af ham, er ganske naturligt. I Aaret 1805 blev han Medlem af det kongelige Academie for de skjønne Kunster i Kjøbenhavn, og udnævnt til Professor; 1810 erholdt han Dannebrogordenens Ridderkors, og ved sit Ophold i Kjøbenhavn i Aaret 1821 blev han udnævnt til Statsraad.
